

उत्त.

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ ततः शुचिः सप्तार्चाः पश्चादग्रेः पुनर्यु प्रास्ता यामत्र
यं कालज्ञानं कर्त्तव्यं परमेश्वरप्रीतये पौर्णमासिकं पक्षादिकर्मसंकरिष्ये ॥ इति
वा ॥ तत्र पूर्वोक्तब्रह्मणो गमनं ॥ पुनरेव पात्रासादनं ॥ द्वेपुवित्रे ॥ मन्त्रोक्तं
स्थाति ॥ ताम्रमयी चरुस्थली पात्राशः समिधः ॥ प्रां चां वा धारो ॥ समि
दुतमेभ्यः भागो ॥ वरोद्धुदक्षिणा ॥ एता न्वेकस्मिन्पदा र्थानुहं
रिष्ये ॥ तत्र पक्षादिकर्मसंक्राणं सर्वेषां परमेष्ठिप्रज्ञापति ऋषिः ॥ ते
छंदोहिना ॥ लिङ्गे तादृशं देवताः ॥ होमे विनियोगः ॥ अष्टानां
बलिर्कर्मणि विनियोगः ॥ इति वैवित् ॥ कर्मसुवः स्वरिति महाव्याहृती
नां प्रज्ञापति ऋषिः ॥ त्रैमेण गायत्र्युद्दिगनुष्टुप्छंदासि ॥ अग्निवायु
सूर्यो देवता ॥ आधाने विनियोगः ॥ तत्रोऽग्ने ॥ सत्तत्रोऽग्ने
मे अया श्वाग्ने ये ते शतमिति मन्त्राणां वामदेव ऋषिः ॥ त्रिष्टुप्
छंदः ॥ अग्निवरणो देवते ॥ प्रथमयोः सौत्रामेण्यवभृथे वि

Devimehatmya

नियोगः॥ ततियस्याग्निर्देवता न तु र्यस्य वरुणः सविता विष्णुर्विश्वे
देवा मरुतः स्वर्के देवताः॥ अनादिष्ठो मे वि नियोगः॥ उदनुम
मिति शुनः रये पुत्र पिः त्रिष्टुष्टु दः॥ अग्निवरुणौ देवते निपा
~~यै न मो मे वि नि यो गः~~
शो भो वे वि नि यो गः॥ तन्न प्रजापति॥ इन्द्र॥ अग्निं॥ सोमं॥ आ
ज्येन॥ अग्निं॥ अग्नीषोमौ॥ अग्नीषोमौ॥ इति पौर्णिमा प्रधा
नदेवताः॥ अथ दार्शिके अग्निं॥ विश्वं॥ इन्द्राग्नी॥ इयांसु विश्वेषः
अग्नी ब्रह्माणं प्रजापतिं॥ विश्वा देवान् धावा एधि व्यौ॥ एता दे
वता क्रीडिमये न चरन्त्या॥ विश्वा न्देवान् फल गृह्यान्॥ अक्वा
रां॥ एता न्चरन्त्या बलिष्ठिभिः॥ अग्निं॥ प्रजापतिं॥ विश्वा
देवान्॥ वैश्वदेवा नेन॥ अग्निं॥ स्विष्टकृतं चर वैश्वदेवान्
शेषेण॥ अग्निं॥ वायुं॥ सूर्यं॥ अग्निवरुणौ॥ अग्निवरुणौ॥ स

धाति

सं

वि तारं विष्णुं विधादेवान्मरुतः स्वर्गं वीर्यं वरुणं प्रजा
पतिं ॥ एताः पुनराज्येन ॥ स्त्रियं पुं हं संवयसं वयसं सुकुंदं लटं नो
पापिनां पतिं ॥ यमे प्रजासु पलो कयं ति ग्रामे वसन्त उ उत वार एष्ये एष्ये ता
न ॥ एताः बलिभिः ॥ वरुणादौ ॥ एता देवता भोग प्रसाद धाना आभि
स्मिन् न्यक्षादिकर्म लय हं य ए ॥ ब्रह्मवरुणं ॥ प्रणीता प्रलयने ॥
परितारणं ॥ पात्रासादनं ॥ तं उ त्ता ननरं अ अनुदिष्ठ वैश्वदेवा
भासादनं हं त कारादि सर्वे तेने पावेन कार्यं ॥ पवित्रवरुणं ॥ प्रोक्ष
णी स्वार्ः ॥ पात्र प्रोक्षणं ॥ असंचरे प्रोक्षणी निधानं ॥
अत्यवर्गं विर्वीपः ॥ अधिप्रयुगं द्वयोः ॥ पर्यग्निकरणमुपयः ॥
चरोरेव अपणं ॥ अद्वैते चरो ॥ सुत्रस्य प्रतपनं ॥ संमार्गीकुशै
संमार्जनं ॥ प्रणितोदकेनाप्युक्ष्यं ॥ पुनः प्रतपनं ॥ पुष्करादीनां
रभ्य ॥ असादिप्रदेशे निधानं ॥ आर्ज्यं द्युसमं चरुं पुर्वं

२

९३

चतुर्दशतनमाज्यमपरेण ॥ अ ज्योत्स्वनं अवे ह्यं ॥ अषट्पद निरस
नं ॥ प्रो ह्य एयाः प्रत्युपवनं ॥ उपयमन कुशा नादाने ॥ निष्ठतः स
मिदा धानं ॥ प्रो ह्य एयुदक शेषे एतप वित्रे हासे नद शान काणा
दारभ्याग्नेः पर्य ह्य एं जानुनि पातनं ब्रह्म ऐं न्वारं भः स्रु वे ए हो
मः ॥ ॐ प्रजापतये स्वाहा ॥ इदं प्रजापतये नममया गांते द्रव्य पदे
पः ॥ प्रो ह्य एं तं त्रव प्रह्येपः ॥ सर्वत्र ॥ ॐ इद्राय स्वाहा इदि मि
द्राय नमम ॥ ॐ अग्नये स्वाहा ॥ इदमग्नये नमम ॥ ॐ सोमाय स्वा
हा इदं सोमाय नमम तत श्वरोरभिघारं ॥ स्रु वे ए वदाय ॥ अनु
रं भवर्जमुदयात् ॥ ॐ अग्नये स्वाहा ॥ इदमग्नये नमम ॥ ॐ अग्नी
षोमाभ्यां स्वाहा ॥ इदमग्निषोमाभ्यां नमम ॥ ॐ अग्नीषोमाभ्यां
स्वाहा ॥ इदमग्नीषोमाभ्यां नमम इति वी ए मात्ये प्रधानदेव
ताः अषट्पदी ॥ अग्नये स्वाहा ॥ इदमग्नये नमम ॥ ॐ विलवे

स्वाहा ॥ इदं विल्लवेन मम ॥ ॐ इंद्राग्निभ्यां स्वाहा ॥ इदं मित्रा
ग्निभ्यां नमः ॥ ॐ अग्नये नमः ॥ ॐ ब्रह्मणे स्वाहा ॥ इदं
ब्रह्मणे नमः ॥ ॐ प्रजापतये स्वाहा ॥ इदं प्रजापतये नमः ॥
ॐ विश्वेभ्यो देवेभ्यः स्वाहा ॥ इदं विश्वेभ्यो देवेभ्यो नमः ॥ ॐ
द्यावापृथिवीभ्यां स्वाहा ॥ इदं द्यावापृथिवीभ्यां नमः ॥ ततः
स्वमेरुततः ॥ त्रिगिरिबलिहरणानि प्राक्स्थान्युदक्स्थानि
वासवेण ॥ ॐ विश्वेभ्यो देवेभ्यो नमः ॥ इदं विश्वेभ्यो दे
वेभ्यो नमः ॥ ॐ भूतगृह्येभ्यो नमः ॥ इदं भूतगृह्येभ्यो नमः
ॐ आकाशार्थे नमः ॥ इदं आकाशार्थे नमः ॥ तेषां त्रयाणां संस्त्र
वमक्षेपो नकार्यः ॥ अथ होमः ॥ ततो वैश्वदेवाः मभिघायस्त्रिवे

मणि कोदकेन संकल्पः ॥ त्वस्ति धीस्तेति ब्रह्मणे
जपः ॥ प्रणिता विमोक्तः ॥ नमः शिवाय तिमन्त्रेण भूमि
स्थोदकस्य वंदनं ॥ वरुणोषेणो वा ह्यतो बलिहरणं
उपहृती से मुचोदशे प्राक्सं वधेना बलिहरणं स्मरेण ॥ ॐ
नमः स्त्रियै ॥ इदं स्त्रीयेन नमः ॥ ॐ नमः पुंसे वयसे
वयसे नमः ॥ इदं पुंसे वयसे नमः ॥ ॐ नमः
शुक्राय ॥ इदं शुक्राय पापिना पतये ॥ इदं शुक्राय
हरिदं ताय पापिना पतये नमः ॥ ॐ नमो ये मे
प्रजामुपलोच्य मे जेयंति वसन्तवारं ष्ये मिते न्यः ॥ ॐ
इदं ये मे प्रजामुपलोच्यंति ग्रामे वसन्त उत्तवारं

राम

॥३॥

राम

होमः ॥ ॐ अग्नये स्वाहा इदमग्नये नमः ॥ ॐ प्र
जापतये स्वाहा ॥ इदं प्रजापतये नमः ॥ ॐ विश्वेभ्यो
देवेभ्यः स्वाहा ॥ इदं विश्वेभ्यो देवेभ्यो नमः ॥ ॐ त
तेषां चरोः वैश्वदेवाभ्यस्त्वोतरादीस्त्रिष्टुत पुन
रन्वारंभः ॥ ॐ अग्नये त्रिष्टुते स्वाहा इदमग्नये
त्रिष्टुते नमः ॥ ततो भुराद्या नवाहुतयः ॥ ॐ
भूस्वाहा ॥ इदमग्नये नमः ॥ ॐ भवस्वाहा ॥ इदेवा
यवे नमः ॥ ॐ स्वस्वाहा ॥ इदं सूर्याय नमः ॥ ॐ
वभो अग्ने ॥ इदमग्नीवरुणाभ्यां नमः ॥ ॐ

॥३॥

सर्वभोऽभ्युदये ॥ इदमग्नीवसुणाभ्याममम ॥ ॐ
अथाश्वानोः ॥ इदमग्नेनमम ॥ ॐ येते शतं ॥ म
रुतस्व कायस्वाहा इदं वसुणाभ्याः सवित्रे विष्णु
वे विश्वेभ्यो देवेभ्यो मरुतं भ्यः स्वकेभ्यश्च नमम
ॐ उदुतमं ॥ इदं वसुणाभ्याममम ॥ ॐ प्रजा
पतये स्वाहा इदं प्रजापतये नमम ॥ संस्रव प्राश
नं पवित्राभ्यां मातनं ॥ अग्नौ पवित्रं प्रक्षेपः ब्र
ह्मणे वरदानं ॥ अग्नौ अस्वपद्यादिकर्मणे गतया
विहितो यत्नवरः प्रलिख्यतां ॥ प्रति ॥ ॐ

एते तेभ्यः श्रुतमम ॥ मणि कोदकेन चरु शोषा पाव
नं अनुष्ठिष्टपाकेन ब्राह्मण भोजनं जमं ब्राह्मण
दप्रक्षालनं ॥ उपवेशनं ॥ अभ्यपरिवेशनं ॥ संक
त्यो मणि कोदकेन ॥ ब्राह्मण अस्य पक्ष्यादिकर्म ह्यं
गतया विहितं इदं सो ज्ञानं संपद्यतां ॥ इदं ब्राह्मण
यनमम ॥ अनुष्ठिष्टपाकेन वै श्रुदेवा नैवेदित्यं प्रा
देवा ब्रह्मयज्ञाः हंत कारं ॥ देवतानवेद्यं बलिहार ह्यं
नि ॥ अनुष्ठिष्टपाकेन ब्रह्म कार्या नि एवैवो र्णिमा सि
कंपक्ष्यादिकर्म ॥ दार्शिकं च ॥ पक्ष्यादिकर्म याव
ज्जीकं वं प्रतिपदि पूर्वाण्ये कार्यं ॥ देवा ब्रह्म मानुषा इ

प्रतिफलबलाप्रतिपक्षिदिघौणमासीकपक्ष्यादि
 कर्मासंभवेदाशिकपक्ष्यादिकर्मलः॥पूर्वैकस्मि
 ॥ अदिनेभनादिहंरुवाकार्ये॥ एवंदाशिकंपक्ष्या
 दिकर्मलमासंकपक्ष्यादिकापूर्व॥भनादिहंरुवा
 कार्येतप्राप्यासेवकोलोपः॥ ॥ एनंदिहंउप
 वासःप्रायश्चित्तं॥ संहृमपक्ष्यादिकर्मत्रलो
 पःनंएतेपक्ष्यादिकर्मलस्वतंत्रेभनयोरारंभ
 पवर्गलक्षणःसंबधेतास्ति॥ ॥ ५२ ॥ ५३
 इदंपुस्तकंलक्षिमणलजनारायणनरि
 खितंशुभंभवतु॥ ५४ ॥ ५५ ॥ ५६ ॥

240

240